

אבא, אני אוהב אותך! אתה היית הכי טוב בעולם! אמר, וחזר ואמר, סלאם בן השלוש, בנו של עבדיאל חמיד אבויעיסה, איש הוועדה היהודי-ערבי ב"טיבה", עצרו אותך אנשים רעים. כולנו אוהבים אותך.

עבדיאל חמיד היה מאושר. מאחוריו היו תשעה ימי מאסר, 120 שעות של שביתת רעב וחזרת-ניצחון לכפר, בלחית עשרות ימים שצעדו ברחובות עטורי סימני ה' X של הוועדה היהודי-ערבי לביטול הממשל. אבל לטיבה ולטירה לא היה זה הסיוע. כבר אחרי-עשר יום שורים ברחובות ה' טורו והמתח, כשקבוצות מוגברות של שוטרים עורכות פטרולים בסימטאות, עצרות לבדיקת-ניירות כל מי שתחפוץ אינם מתאימים לטיבה. במשך אחד-עשר הימים כבר מצאו את עצמם למעלה מעשרים מתושבי הכפר מאחורי סורג ובריח.

בשעות הערב כבר היתה מצויה בידו הימנית רשימה מלאה של מארגני ההפגנה. לתושבים היה ברור כי מחבריה היו אותם צעירים, שהסיתו, בשעות הבוקר, לחבל ב"בית-המועצה". הרשימה כללה תשעה שמות, אך אנשי הממשל ציפו לכך שהיא תגדל. היתה צריכה לסייע בכך ההתנגשות המקומה של התושבים עם כוחות המשטרה הגדולים, שיגיעו אחרי-צהריים לכפר. אך טירה נשארה דחוקה שלה.

הפרובוקציה החלה כבר באותו יום חמישי בשבוע, כאשר בחסות המשטרה החל דחפור רכיבוח בהריסת ביתו של תושב הכפר, עלי מוחמד זכאן (העולם הזה 1358). כבר אז, כאשר המושל הצבאי נתן את פקודת המיבצע, ידע הוא בדיוק מה הן תוצאות העללות לצמחה. בדיוק שתיים קודם. התרחש מחזה דומה בשכונת-התקעה שליד תל-אביב. סקידו ההוצאה לפועל של עריית תל-אביב הגיעו בערב יום-כיפור ל-

לכן היה צורך לשמור על מתח מלאכותי. במשך כמה ימים נוחקה טירה משאר אזורי הארץ, אך גם זה לא הביא למהומות. או ביצע המושל הצבאי שורת מעצרים בין התושבים, כלא 25 מהם. כל ההתרחשויות הללו לא יכלו להשאיר בגבולות טירה בלבד. כמעט באותו זמן הוקנס לתמונה גם כפר טיבה, המשמש כמרכז החיים הפוליטיים והציבוריים של

אהדה עיברית

משמר סולידארי של מפגינים יהודיים, נושא שלט ליד תחנת המשטרה של נתניה. בה נעצרו תשעה תושבי כפר טיבה, שקיימו 120 שעות של שביתת-רעב. גם העצורים וגם המפגינים נמנים על פעילי הוועדה היהודי-ערבי לביטול הממשל הצבאי, שיזם גם את האספה עצמה בכפר טיבה.

ביניהם, צמדו במשמרות ליד חלון התא כשהם קוראים התוצה ללא הרף: "כאן יושבים העצורים מטיבה, כאן יושבים העצורים מטיבה... אנחנו הכרונו על שבי תת-רעב".

בשעות הערב של אותו יום עבר ליד תחנת המשטרה ערבי תושב טיבה. הוא קלט את הקריאות, מיהר להעביר את ידיעה לכפר. עוד באותו ערב התקשר עורך הדין התל-אביבי, פיבל הרצברג, עם השופט יואל זוסמן — יושב-ראש ועדת-סעיף 111, הגוף היחיד המסוגל להתערב בשיקולי הפקודות המעצר האדמיניסטרטיביות — ביקש ממנו דיון דחוף בפרשת המעצרים של תושבי טיבה.

הדיון שנערך למחרת, ערב ראש-השנה, נערך רובו בלתיים סגורות, וחלקים מסוימים ממנו שלא בנוכחות עורך הדין והדאשנים. כל החלטה לא פורסמה בתום הדיון, בכל זאת שוחררו, למחרת הדיון, ארבעה מתוך תשעת העצורים. המשוחררים, אשר משך 48 שעות לא באה סיפת מיים לפיהם, הורדו לכביש הראשי של נתניה, הושארו שם ללא פרוטה בכיסם.

חמשת העצורים שנשארו בנתניה, המשיכו בשביתת-הרעב. גם אחרי שכנועיו של הרופא שבדקם — סרבו לטעום כל דבר.

בשבת השתנה הנוף ליד המשטרה. קברי צות אנשים נעמדו ליד התחנה, נשאי כרות שהודיעו על שביתת-הרעב של העצורים, נושאי הכרות היו חברי הוועדה היהודי-ערבי לביטול הממשל, שהגיעו מתל-אביב, רמת-גן ונתניה.

ביום ראשון שוחררו ממעצרים חמשת העצורים. לאחר 120 שעות שביתת-רעב שתו את כוס החלב הראשונה, שהביאו להם משפחותיהם לשער תחנת-המשטרה. אבל בזאת נסתים רק פרק אחד. עשרות תושבי טירה אחרים עדיין יושבים במעצר, ומשמרות ה' משטרה ממשיכים להסתובב בכפר. סגן שר הפנים הכריז כי בסירה יהרסו בתים נוספים. מלחמת העצבים נמשכת.

הכירונוקציה

עצורים על שביתת-רעב. ככביש ללא פרוטה

אבל סוד מקום המעצר לא החזיק זמן רב מעמד. העצורים קבעו תורנות

הרכיבו הערבי שבמשולש. ההצדקה לפעולה זו שימשה האסיפה, אשר עמדו לארגן הפעילים המקומיים של הוועדה היהודי-ערבי לביטול הממשל, בה התכוננו לקרא סולדאריות עם תושבי טירה. אבל עוד בטרם נקבע מועד המדויק של

מרכז השכונה, ביצעו צו-הריסה שהוצא נגד החדר הנוסף שבנה גואל אברהמי ל' משפחתו. אלפים מתושבי השכונה יצאו ל' הפגנה בה נגרם נזק באלפי לירות לרכוש שבטיבה. המשטרה נתקבלה במטר אבנים. לאחר כמה נסיונות בלתי-מוצלחים להש-

מ'רה 1963 מבואות הכפר טירה, כפי שהם נראים משני צידי הכביש שנתנו שנהרס בשבוע שעבר, כשעל הכביש המיבנה שנהרס בשבוע שעבר, כשעל הכביש

האסיפה, נערכו בטיבה מעצרים, שנסתכמו לבסוף בתשעה עצורים, כולם פעילי הוועד היהודי-ערבי.

מכיוון ששום בית-משפט לא היה יכול להוציא צו מעצר נגד אנשים המבקשים ל' קיים אסיפה חוקית במקום סגור, נאלצו המושלים הצבאיים להפעיל את החוק לפי מועד לערבים. הם הוציאו נגד תשעת העצורים פקודות-מעצר אדמיניסטרטיביות לפי חוקי החרום המאנדטוריים, אותם חזקו עליהם מושתת קיומו של הממשל-הצבאי עצמו.

חוק פקודות המעצר היה לארבעה ימים, והקבוצות נחלקו לשתיים: הקבוצה הגדולה יותר נשלחה למעצר במשטרת כפר-סבא, השניה נכלאה במשטרת בית-לחיד. ביום שני שעבר, בתום ארבעת ימי המעצר, חיכו משפחות העצורים לחזור. אולם הם לא שבו. יותר מזה, נתגלה להם כי קרוביהם הועברו בינתיים מתחנות ה' מעצר בהן נכלאו לראשונה. סימני מתח ועצבנות החלו לנבט בכפר ובישרו את בואה של התנגשות קרובה.

בכלא התגלגלו העניינים. העצורים בתחנות המשטרה קיבלו הודעות כי מעצרים הווארד בשבעה ימים נוספים, הועברו בלילה לתחנת המשטרה בנתניה. איש מהם לא הורה שה' להודיע לבני משפחתו על מקום מעצרו

תלט על המצב, נאלצו השוטרים לסגת. רק בשעות הערב, משהתעייפו ההמונים, נס' חימה ההפגנה — אחת הגדולות שנערכו במדינה — ובזאת נסתים העניין.

כעבור זמן קצר נשכח כמעט היום ה' סוער. תושבי שכונת-התקעה נחלו ניצחון. כך בדיוק היה יכול להסתים העניין גם בטיבה. מה עוד שזעם התושבים בכפר שכך במהירות גדולה מזו של תושביה היהודיים של שכונת-התקעה. כאשר חזרו הגברים מ' עבודתם בשעות אחר הצהריים, כבר שקטה טירה והחיים עמדו לחזור למסלולם.

אבל ברור שהפרשה לא יכולה היתה להס' תיים בצורה זו משתי סיבות:

● לפי עקרון מדיניות-הכוח כלפי ה' מיעוט הערבי בישראל — אסור לערבים לנצח, גם אם הם מגינים על זכויותיהם ה' אלמנטריות ביותר.

● לדעת יוזמי הפעולה, אסור היה ל' עניין להשתתק. בטרם ימצא את הדה ה' מתאים בקרב ערבי המושלש ואזרחי ה' מדינה בכלל. זאת קיוו קציני הממשל לה' שיג עלידי פרובוקציה, שתגרום למהומות בהקף גדול הרבה יותר מאלה שהתרחשו.

★★★ מתח מלאכותי

ה' מימנים הראשונים למדיניות זו ה' נראו כבר באותו יום חמישי, כאשר

שכונת התקווה 1961

אחת ההפגנות הגדולות נגד הריסת בית, נערכה לפני שנתיים בשכונת-העוני ה' תל-אביב. במקרה זה נסתים העניין תוך כמה שעות, למרות שממדי ההפגנה בולטותה עלו על אלו שנתגלו בסירה. עד היום לא נהרסו מיבנים בלתי-חוקיים נוספים בשכונה.